МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ҐЖИЦЬКОГО

Факультет _землевпорядкування та інфраструктурного розвитку_
Кафедра __туризму, рекреації та краєзнавства__

ПОГОДЖЕНО
Гарант ОПП "Туризм і рекреація"
_____
Оксана БЕРЕЗІВСЬКА_____
(ім'я та прізвище, підпис)
25 серпня 2025 року

ЗАТВЕРДЖЕНО
В.о. декана факультету землевпорядкування та інфраструктурного розвитку
Павло КОЛОДІЙ_____
(ім'я та прізвище, підпис)
28 серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

_ВКЗ 6 ___Міжкультурні комунікації в туризмі___
(код і назва освітнього компонента)

рівень вищої освіти _____ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ)_____

галузь знань _____24 СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ_____
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність _____242 ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ_____
(код і назва спеціальності)

освітня програма _____"ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ''_____

вид освітнього компонента _____За вибором_____
(обов'язковий / за вибором)

Львів – 2025

Робоча програма _____Міжкультурні комунікації в туризмі _____
(назва освітнього компонента)

Укладач: Світлана БУГІЛЬ, доцент кафедри туризму, рекреації та краєзнавства, к.е.н., доцент
(вказати укладачів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри туризму, рекреації та краєзнавства
(назва кафедри)

Протокол №1 від 25 серпня 2025 року

В.о. завідувача кафедри _____Оксана КРУПА
(ім'я та прізвище)

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності Туризм і рекреація
(назва спеціальності)

Протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Голова НМКС _____Оксана КРУПА
(ім'я та прізвище)

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету землевпорядкування та інфраструктурного розвитку_____
(назва факультету)

Протокол №1 від 28 серпня 2025 року

Голова НМРФ _____Павло КОЛОДІЙ
(підпис) (ім'я та прізвище)

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Всього годин	
	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Семестр	**6**	**6**
Кількість кредитів/годин	**3/90**	**3/90**
Усього годин аудиторної роботи	**48**	**10**
в т.ч.:		
• лекційні заняття, год.	16	4
• практичні заняття, год.	32	6
•лабораторні заняття, год.	-	-
•семінарські заняття, год.	-	-
Усього годин самостійної роботи	**42**	**80**
Форма контролю	**залік**	**залік**

Примітка.
Частка аудиторного навчального часу здобувача у відсотковому вимірі:
для денної форми здобуття освіти – 53,3%
для заочної форми здобуття освіти – 11,1%

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета освітнього компонента – формування у здобувачів вищої освіти системи знань про особливості міжкультурної комунікації в сфері туризмі та гостинності, а також розвиток практичних умінь ефективної професійної взаємодії з представниками різних культур.

Завданнями освітнього компонента є вивчення теоретичних моделей культурних вимірів Г. Гофстеде та Е. Холла, дослідження психологічних механізмів адаптації мандрівників до нового середовища та розробка стратегій подолання культурного шоку. Здобувачі мають опанувати специфіку невербальної комунікації, навчитися враховувати часові та просторові орієнтири різних етносів, а також оволодіти стандартами обслуговування з урахуванням релігійних вимог і гастрономічних табу. Важливим завданням є набуття навичок медіації конфліктів, дотримання норм міжнародного етикету, протоколу й ділових комунікацій у щоденній роботі менеджера з туризму.

Пререквізити:
Сервісологія, Туристичне країнознавство.

Постреквізити:
Маркетинг у туризмі, Бізнес-планування у туризмі.

Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм і рекреація» вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність	**ІК.** Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	**К12.** Навички міжособистісної взаємодії. **К14.** Здатність працювати в команді та автономно.
Фахові (спеціальні) компетентності	**К27.** Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації. **К28.** Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнання міжкультурних проблем у професійній практиці.
Програмні результати навчання	**ПР12.** Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг. **ПР14.** Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття. **ПР16.** Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

3. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма здобуття освіти (ДФЗО)						заочна форма здобуття освіти (ЗФЗО)					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд.	с.р.
Тема 1. Теоретичні засади міжкультурної взаємодії в туризмі	11	2	4	-	-	5	11	0,5	0,5	-	-	10
Тема 2. Класифікація культур за параметрами ділової та соціальної поведінки	11	2	4	-	-	5	11	0,5	1	-	-	9,5
Тема 3. Психологія адаптації та стрес-менеджмент у	11	2	4	-	-	5	11	0,5	1	-	-	9,5

подорожі												
Тема 4. Специфіка невербальної комунікації в міжнародному сервісі	12	2	4	-	-	6	12	0,5	1	-	-	10,5
Тема 5. Часовий та просторовий аспекти міжкультурного діалогу	11	2	4	-	-	5	11	0,5	0,5	-	-	10
Тема 6. Культура харчування та релігійні вимоги в гостинності	11	2	4	-	-	5	11	0,5	0,5	-	-	10
Тема 7. Вирішення конфліктів та медіація в мультикультурному середовищі	12	2	4	-	-	6	12	0,5	1	-	-	10,5
Тема 8. Міжкультурний етикет у професійній діяльності менеджера	11	2	4	-	-	5	11	0,5	0,5	-	-	10
Усього годин	**90**	**16**	**32**	**-**	**-**	**42**	**90**	**4**	**6**	**-**	**-**	**80**

4. ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	**Теоретичні засади міжкультурної взаємодії в туризмі** 1. Поняття міжкультурної комунікації та її роль у міжнародному туристичному бізнесі. 2. Складові культури та їхній вплив на стандарти обслуговування. 3. Рівні міжкультурної комунікації від міжособистісного до групового. 4. Бар'єри сприйняття та фільтри в процесі передачі інформації іноземному гостю. 5. Туризм як інструмент народної дипломатії та культурного обміну.	2	0,5
2	**Класифікація культур за параметрами ділової та соціальної поведінки** 1. Аналіз культурних вимірів за Гертом Гофстеде в контексті поведінки мандрівників. 2. Низькоконтекстні та висококонтекстні типи культур за Едвардом Холлом. 3. Відмінності в сприйнятті статусу та ієрархії персоналу гостями з різних країн. 4. Специфіка ставлення до правил та інструкцій у представників різних етносів. 5. Вплив колективізму та індивідуалізму на організацію групових турів.	2	0,5
3	**Психологія адаптації та стрес-менеджмент у подорожі** 1. Механізм виникнення та ознаки культурного шоку в іноземних туристів.	2	0,5

	2. Етапи адаптації мандрівника до нового соціокультурного середовища. 3. Етноцентризм та його негативний вплив на якість туристичного досвіду. 4. Способи подолання психологічної дистанції між гостем та приймаючою стороною. 5. Технології створення «зони комфорту» для представників полярних культур.		
4	**Специфіка невербальної комунікації в міжнародному сервісі** 1. Культурні особливості мови рухів та жестів у роботі з клієнтами. 2. Дистанція спілкування та норми особистого простору в різних регіонах світу. 3. Етикет візуального контакту та правила посмішки в сервісних ситуаціях. 4. Сприйняття тактильної взаємодії та обмеження на дотики в різних культурах. 5. Значення колірної символіки та запахів при оформленні туристичних інтер'єрів.	2	0,5
5	**Часовий та просторовий аспекти міжкультурного діалогу** 1. Концепції лінійного та циклічного часу в контексті надання послуг. 2. Ставлення до пунктуальності та графіків у монохронних і поліхронних культурах. 3. Особливості очікування та сприйняття тривалості сервісних операцій. 4. Організація житлового та ресторанного простору згідно з культурними нормами. 5. Специфіка планування маршрутів з урахуванням темпоритму життя туриста.	2	0,5
6	**Культура харчування та релігійні вимоги в гостинності** 1. Гастрономічні вподобання та харчові табу основних релігійних груп. 2. Специфіка обслуговування згідно зі стандартами Халяль та Кошер. 3. Етикет поведінки за столом у країнах Азії, Близького Сходу та Європи. 4. Особливості подачі страв та сервірування для різних категорій гостей. 5. Правила вживання напоїв та традиції чаювання у світовій практиці.	2	0,5
7	**Вирішення конфліктів та медіація в мультикультурному середовищі** 1. Типові причини непорозумінь на ґрунті культурних розбіжностей. 2. Стратегії збереження обличчя та методи непрямої відмови в комунікації. 3. Техніки нейтралізації конфліктів у змішаних туристичних групах. 4. Особливості вибачення та компенсації за неякісний сервіс у різних культурах. 5. Роль керівника групи як посередника між туристом і місцевою громадою.	2	0,5
8	**Міжкультурний етикет у професійній діяльності менеджера** 1. Правила привітання та форми звертання в міжнародному протоколі. 2. Культура дарування подарунків та сувенірна політика в туризмі 3. Дрес-код персоналу як засіб демонстрації поваги до культури гостя. 4. Специфіка ділового листування та телефонного етикету з іноземними партнерами. 5. Традиції надання чайових та фінансових винагород у різних країнах.	2	0,5
Усього годин		**16**	**4**

5. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1.	**Теоретичні засади міжкультурної взаємодії в туризмі** 1. Поняття міжкультурної комунікації та її роль у міжнародному туристичному бізнесі. 2. Складові культури та їхній вплив на стандарти обслуговування. 3. Рівні міжкультурної комунікації від міжособистісного до групового. 4. Бар'єри сприйняття та фільтри в процесі передачі інформації іноземному гостю. 5. Туризм як інструмент народної дипломатії та культурного обміну.	4	0,5
2.	**Класифікація культур за параметрами ділової та соціальної поведінки** 1. Аналіз культурних вимірів за Гертом Гофстеде в контексті поведінки мандрівників. 2. Низькоконтекстні та висококонтекстні типи культур за Едвардом Холлом. 3. Відмінності в сприйнятті статусу та ієрархії персоналу гостями з різних країн. 4. Специфіка ставлення до правил та інструкцій у представників різних етносів. 5. Вплив колективізму та індивідуалізму на організацію групових турів.	4	1
3.	**Психологія адаптації та стрес-менеджмент у подорожі** 1. Механізм виникнення та ознаки культурного шоку в іноземних туристів. 2. Етапи адаптації мандрівника до нового соціокультурного середовища. 3. Етноцентризм та його негативний вплив на якість туристичного досвіду. 4. Способи подолання психологічної дистанції між гостем та приймаючою стороною. 5. Технології створення «зони комфорту» для представників полярних культур.	4	1
4.	**Специфіка невербальної комунікації в міжнародному сервісі** 1. Культурні особливості мови рухів та жестів у роботі з клієнтами. 2. Дистанція спілкування та норми особистого простору в різних регіонах світу. 3. Етикет візуального контакту та правила посмішки в сервісних ситуаціях. 4. Сприйняття тактильної взаємодії та обмеження на дотики в різних культурах. 5. Значення колірної символіки та запахів при оформленні туристичних інтер'єрів.	4	1
5.	**Часовий та просторовий аспекти міжкультурного діалогу** 1. Концепції лінійного та циклічного часу в контексті надання послуг. 2. Ставлення до пунктуальності та графіків у монохронних і поліхронних культурах. 3. Особливості очікування та сприйняття тривалості сервісних операцій. 4. Організація житлового та ресторанного простору згідно з культурними нормами. 5. Специфіка планування маршрутів з урахуванням темпоритму життя туриста.	4	0,5
6.	**Культура харчування та релігійні вимоги в гостинності**	4	0,5

	1. Гастрономічні вподобання та харчові табу основних релігійних груп. 2. Специфіка обслуговування згідно зі стандартами Халяль та Кошер. 3. Етикет поведінки за столом у країнах Азії, Близького Сходу та Європи. 4. Особливості подачі страв та сервірування для різних категорій гостей. 5. Правила вживання напоїв та традиції чаювання у світовій практиці.		
7.	**Вирішення конфліктів та медіація в мультикультурному середовищі** 1. Типові причини непорозумінь на ґрунті культурних розбіжностей. 2. Стратегії збереження обличчя та методи непрямої відмови в комунікації. 3. Техніки нейтралізації конфліктів у змішаних туристичних групах. 4. Особливості вибачення та компенсації за неякісний сервіс у різних культурах. 5. Роль керівника групи як посередника між туристом і місцевою громадою.	4	1
8.	**Міжкультурний етикет у професійній діяльності менеджера** 1. Правила привітання та форми звертання в міжнародному протоколі. 2. Культура дарування подарунків та сувенірна політика в туризмі 3. Дрес-код персоналу як засіб демонстрації поваги до культури гостя. 4. Специфіка ділового листування та телефонного етикету з іноземними партнерами. 5. Традиції надання чайових та фінансових винагород у різних країнах.	4	0,5
Усього годин		**32**	**6**

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1.	**Теоретичні засади міжкультурної взаємодії в туризмі** 1. Бар'єри сприйняття та фільтри в процесі передачі інформації іноземному гостю. 2. Туризм як інструмент народної дипломатії та культурного обміну.	3	6
2.	**Класифікація культур за параметрами ділової та соціальної поведінки** 1. Відмінності в сприйнятті статусу та ієрархії персоналу гостями з різних країн. 2. Специфіка ставлення до правил та інструкцій у представників різних етносів. 3. Вплив колективізму та індивідуалізму на організацію групових турів.	4	7
3.	**Психологія адаптації та стрес-менеджмент у подорожі** 1. Способи подолання психологічної дистанції між гостем та приймаючою стороною. 2. Технології створення «зони комфорту» для представників полярних культур.	3	6
4.	**Специфіка невербальної комунікації в міжнародному сервісі** 1. Сприйняття тактильної взаємодії та обмеження на дотики в різних культурах. 2. Значення колірної символіки та запахів при оформленні туристичних інтер'єрів.	4	7
5.	**Часовий та просторовий аспекти міжкультурного діалогу** 1. Організація житлового та ресторанного простору згідно з культурними нормами. 2. Специфіка планування маршрутів з урахуванням темпоритму життя туриста.	3	6
6.	**Культура харчування та релігійні вимоги в гостинності**	4	7

	1. Особливості подачі страв та сервірування для різних категорій гостей. 2. Правила вживання напоїв та традиції чаювання у світовій практиці.		
7.	**Вирішення конфліктів та медіація в мультикультурному середовищі** 1. Особливості вибачення та компенсації за неякісний сервіс у різних культурах. 2. Роль керівника групи як посередника між туристом і місцевою громадою.	3	6
8.	**Міжкультурний етикет у професійній діяльності менеджера** 1. Специфіка ділового листування та телефонного етикету з іноземними партнерами. 2. Традиції надання чайових та фінансових винагород у різних країнах.	4	7
Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів		28	52
Усього годин		**42**	**80**

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. **Словесні методи**: розповідь, пояснення, бесіда, лекція, дискусія, робота з підручником.
2. **Наочні методи**: використання візуальних засобів: спостереження, ілюстрування (плакати, схеми, слайди тощо), а також самостійне спостереження.
3. **Практичні методи**: формування умінь та навичок через практичну діяльність (вправи, кейси, дослідні роботи, дидактичні ігри).

В процесі навчання проводяться різні види лекцій, зокрема: тематичні лекції, лекції-дискусії, проблемні лекції, лекції-прес-конференції із запрошенням практичних спеціалістів зі сфери туризму, які супроводжуються наочними засобами ілюстрування та демонстрування. На практичних заняттях застосовуються такі методи навчання як дослідження, самостійна робота, розв'язування контрольних завдань, розбір ситуацій із практики, семінари-диспути, семінари з виступами здобувачів освіти та ін. Використовуються також ігрові методи інтерактивного навчання (дидактичні, ділові, рольові організаційно-діяльнісні ігри). В карантинних умовах COVID-19 та воєнного стану в Україні допускається проведення лекцій і практичних занять у дистанційній формі з використанням платформ: Moodle, Zoom, Microsoft Teams, Google Hangout Meet, Skype, Viber.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Усне опитування** (фронтальне, індивідуальне, комбіноване, детальний аналіз відповідей студентів).
2. **Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка (**письмові відповіді на питання (контрольна робота, самостійна робота); виконання та оформлення схем, таблиць, діаграм; написання, есе, рефератів; підготовка презентацій; написання та опублікування статей, тез конференцій, доповідей круглих столів, семінарів.
3. **Практична перевірка** (виконання практичної роботи; аналіз виробничої інформації; рішення професійних завдань; ділові ігри; написання, оформлення та захист бізнес-планів).
4. **Стандартизований контроль** (тести).
5. **Самоконтроль** (самооцінка здобувачем вищої освіти якості засвоєного навчального матеріалу з дисципліни в цілому, змістовного модуля чи окремої теми на

основі передбачених у робочих програмах або методичних рекомендаціях питань для самоконтролю).

6. **Самооцінка** (передбачає критичне ставлення здобувача вищої освіти до своїх здібностей і можливостей, об'єктивне оцінювання досягнутих результатів).

Види контролю: поточний контроль, залік.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Таблиця 1 – Загальні критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти

% від кількості балів, визначеної робочою програмою ОК на відповідну тему (визначає викладач)	Критерії оцінювання
90-100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних/розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішує усі розрахункові/тестові завдання. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
74-89	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
60-73	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
0-59	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики, підсумкової атестації	для заліку
90–100	**A**	відмінно	зараховано
82–89	**B**	добре	
74–81	**C**		
64–73	**D**	задовільно	
60–63	**E**		
35–59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 3 – Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне тестування та самостійна робота (разом 50 балів)								Сума 100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	100
12	12	12	14	12	12	14	12	

Т1, Т2 ... Т8 – теми

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Загороднова В.Ф. Основи міжкультурної комунікації : навч. Посібник. Бердянськ : БДПУ. 2018. 314 с.
2. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. К.:ВЦ «Академія». 2012. 288 с.
3. Писаревський І.М. Професійно-комунікативна компетентність (в туризмі) : підручник. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2017. 175 с.

Допоміжна:

1. Алдошина М.В., Брусільцева Г.М.Крос-культурні комунікації в галузі туризму в умовах глобаліза-ції. *Бізнес Інформ*. 2014. No 3. С. 197–202. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_3_32
2. Андрущенко В. Поняття культури: філософський дискурс на рубежі століть. *Вісник Інституту розвитку дитини. Філософія, педагогіка, психологія.* 2014. No 33. С. 5–9.
3. Атаманчук З.А. Вплив крос-культурних комунікацій у міжнародному туризмі на дифузію інновацій між країнами. Економіка і організація управління.

2022. No 1 (45). С. 59–66. URL: https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/12136.

4. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації. URL: http://terminymizhkult-komunikacii.wikidot.com/slovnyk

5. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2004. 343 с.

6. Близнюк Т.П. Крос-культурні особливості менеджменту сучасної мультинаціональноїорга-нізації : монографія. Харків : ФОП Лібуркіна Л.М., 2017. 296 с. URL: http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26203

1. Богдан С.П. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. С.П. Богдан. К.:, 2001. 302 с.

2. Браун Д. Р., Файєрстоун Ч. М., Міцкевич Е. Висвітлення конфліктів та становища етнічних меншин. К.: Всеувито, 1996. 205 с.

3. Бугіль С.Я. Вплив ефективності крос-культурної комунікації на розвиток міжнародного туризму. *Географія, економіка і туризм: Національний та міжнародний досвід*: матеріали XIX Міжнар. наук. конференції (м. Львів, 10-11 жовтня 2025 року). Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2025. С. 202-2026.

2. Бугіль С.Я. Сталий розвиток туризму і рекреації в Україні у повоєнний період за євроінтеграційних умов. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Випуск 9(2). С. 463-469. DOI: 10.60022/2(9)-54S.

7. Глінковська Б., Чеботарьов Є., Чеботарьов В. Крос-культурні підприємницькі комунікації : навчально-методичний посібник; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Старобільськ, 2018. 120 с.

1. Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія. К.: Логос,2004. 284 с.

8. Горбач Н.Я. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: підручник. Львів : Каменяр, 1992. 166 с.

9. Гриценко Т.Б., Гриценко С.П., Кондратюк А.Ю. та ін. Культурологія : навч. посіб. / за ред. Т.Б. Гри-ценко [2-ге вид.]. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 392 с.

10. Данилюк І.В. “Мовні конфлікти” та конструювання етнічної і національної ідентичності. Соціальна психологія. Київ, 2005. № 3 (11). С. 43-51.

11. Євдокімова-Лисогор Л.А. Підготовка майбутніх фахівців сфери туризму до між- культурного діалогу в процесі вивчення соціогуманітарних наук: автореф. дис. … канд. пед. наук. Кропивницький, 2018. 22 с.

1. Зінченко А. Концептуальні ідеї розуміння сутності феномена «комунікативна толерантність». *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* Запоріжжя: б.в., 2009. Вип. 3(56). С. 213–219.

12. Кіслов Д.В. Термінологія комунікацій: теоретичний дискурс та його практичне викорис-тання. Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток». 2013. No 3. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=551

13. Кнодель Л.В. Теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в країнах-членах Всесвітньої туристичної організації: автореф. дис. …д-ра пед. наук: Тернопіль, 2007. 41 с.

1. Козуб Л.С. Специфіка міжкультурної комунікації в текстах усних засобів масової комунікації. Київ. : 2000. 110 с.

2. Лазарчук О. Стереотипи і образи України крізь призму британського тижневика «The Economist». Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія:[Й.Лось, С.Гавронський, Т.Лильо, М.Уліта та ін.]; Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. С. 232-140.

3. М'язова І.Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація». *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2006. № 8. С. 108–113.

4. Махній М. Етноеволюція: науково-пізнавальні нариси. К. : Blox.ua. 432 с.

14. Моргулець О.Б. Крос-культурні комунікації в туристичній діяльності: проблеми та шляхи вирішення. Економіка та суспільство. 2023. №57. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-60

15. Павленко Т.В. Основні психологічні підходи визначення поняття «комунікація». Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка. Том IX, Загальна психологія. Етнічна психологія. Історична психологія. 2016. No 9. С. 368–376.

16. Панченко (Гермасій) В.Л. Особливості міжкультурних комунікацій: елементи, етапи, стратегії розвитку. URL: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497.

17. Писаревський І.М. Професійно-комунікативна компетентність (в туризмі): під- ручник. Х: ХНАМГ, 2010. 230 с.

18. Писаревський І.М. Професійно-комунікативна компетентність (в туризмі): підр. Харків: ХНАМГ, 2010. 230 с.

19. Сагер Л.Ю. Аналіз теоретичних основ внутрішніх комунікацій як необхідної умови ефективного управління підприємством. *Маркетинг і менеджмент інновацій.* 2011. № 1. С. 128–136. URL: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2011_1_128_136.pdf

20. Самойленко Н.Б. Міжкультурна компетентність майбутніх фахівців гуманітарного профілю : моногр. Севастополь : Рібест, 2013. 411 с.

21. Свентицька Н.В. Міжкультурна комунікація як інтегративний компонент туристичної освіти. *Вісник Луганського національного університету ім. Т. Шевченка.* 2012. №4(239). Ч.ІІ. С.35-40.

22. Сідоричева Н. В., Тащенко А. Ю. Культурна апропріація в соціальних відносинах. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». *Політологія. Соціологія. Право.* 2021. № 2 (50). С. 28–32.

23. Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія:[Й.Лось, С.Гавронський, Т.Лильо, М.Уліта та ін.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. URL: http://old.journ.lnu.edu.ua/kaf_zp/Books/MediaCulture.pdf

24. Тишевська-Шапошник О.В. Комунікативні стратегії як основа розвитку туристичної діяльності. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2012. Вип. 35. С. 180-187.

25. Хоменко Т. ЗМІ в контексті міжкультурного діалогу доби глобалізації. *Вісник Львівського Університету. Серія Журналістика*. 2007. Вип. 30. С.62-67.

26. Чорна Л.В. Міжкультурна комунікація в туризмі: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 242 «Туризм і рекреація». Івано-Франківськ: Територія друку. 2023. 49 с.

27. Чорна Л.В. Міжкультурна комунікація в туризмі: професійно-прикладний аспект. *Карпатський край*. 2018. № 1-2 (10-11). С. 137-143.

28. Яцимірська М. Моделі міжкультурної персвазії в Інтернеті. Сучасна медіа культура: контент, концепції, перспективи (українсько-польський досвід) / колективна монографія:[Й.Лось, С.Гавронський, Т.Лильо, М.Уліта та ін.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – С.280-294.

29. Albu, C.Intercultural communication in tourism. Cross-Cultural Management Journal. 2015. Volume XVII. Issue 1. P. 7–14. URL:https://seaopenresearch.eu/Journals/articles/CMJ2015_I1_1.pdf

30. Dujmović M., Vitasović A.Importance of social interaction and intercultural communication in tourism. WIT Transactions on Ecology and the Environment. Sustainable Tourism X. 2022. Vol. 256. P. 77–83. URL:https://www.witpress.com/Secure/elibrary/papers/ST22/ST22007FU1.pdf

31. Hofstede G.Cultures and organizations: Software of the mind / G. Hofstede, M.Minkov. New York: McGrawHill Book Company, 2010. 550 p.

32. Jack, G., Phipps, A. and Barrientos Arriaga, O. (2020) Intercultural communication in tourism. In: Jackson, J.(ed.) The Routledge Handbook of Language and Intercultural Communication. 2nd Edition. Series : Routledge hand-books in applied linguistics. Routledge: Abingdon, Oxon; New York, NY, P. 535–554.

33. Matsumoto D., Kudoh T., Takeuchi S.Changing Patterns ofIndividualism and Collectivism in the United States and Japan. Culture & Psychology. 1996. Vol. 2. P. 77–107.

34. Trager, G., & Hall, E. (1954). Culture as communication: A model and analysis. NewYork, Explorations. Studies in Culture and Communication, No 3, pp. 137–149.

Нормативно-правові акти:

1. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80

2. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 № 698-XII. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12

Періодичні видання:

1. Журнал «Український туризм».
2. Журнал «Міжнародний туризм».
3. Науковий журнал «Географія та туризм».
4. Журнал «Карпати. Туризм. Відпочинок».
5. Журнал «Туризм сільський зелений».
6. Journal of Sustainable Tourism.
7. Journal of Hospitality and Tourism Research.
8. Tourism, Culture and Communication.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУВМБ імені С. З. Ґжицького, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України:

– Наукова бібліотека Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Ґжицького, м. Дубляни, вул. В. Великого, 1.

– Львівська наукова бібліотека ім. Стефаника НАН України, вул. Стефаника, 2; тел. 74-43-72.

– Львівська обласна наукова бібліотека, просп. Шевченка, 13; тел.74-02-26.

– Наукова бібліотека ЛНУ ім. Франка, метод. Відділ, вул. Драгоманова, 17; тел. 296-42-41.

– Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки, вул. Мулярська, 2а; тел.72-05-81.

2. Електронні інформаційні ресурси мережі інтернет:

1. Віртуальне навчальне середовище ЛНУВМБ імені С. З. Ґжицького. URL: https://moodle.lnup.edu.ua/
2. Офіційний сайт Президента України. URL: http://www.president.gov.ua/
3. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://www.rada.gov.ua/
4. Офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: https://me.gov.ua/?lang=uk-UA
5. Офіційний сайт Держстату України. URL: https://stat.gov.ua/uk
6. Офіційний сайт Головного управління статистики у Львівській області. URL: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/
7. Офіційний сайт Журналу «Урядовий кур'єр». URL: http://www.ukurier.gov.ua/
8. Офіційний сайт Львівської національної бібліотеки України ім. В. Стефаника URL: http://www.lsl.lviv.ua/
9. Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: http://icps.com.ua/
10. Всесвітній економічний форум. URL: https://www.weforum.org/
11. Всесвітня рада з туризму та подорожей. URL: https://www.wttc.org/
12. Всесвітня туристична організація. URL: https://www.untourism.int/
13. Європейська туристична комісія. URL: https://etc-corporate.org/
14. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму України. URL: https://www.tourism.gov.ua/
15. Національна туристична організація України. URL: https://nto.ua/
16. Асоціація лідерів турбізнесу України (АЛТУ). URL: http://altu.com.ua/Altu/About/
17. Асоціація ділового туризму України. URL: http://btaukraine.com
18. Асоціація в'їзних туристичних операторів України. URL: https://www.aitoukraine.org/activity
19. Асоціація індустрії гостинності України. URL: https://aigu.com.ua/
20. Громадська спілка «Всеукраїнська асоціація гідів». URL: https://uaguides.com/

21. Громадська спілка «Асоціація сприяння розвитку гастрономічного та винного туризму в Україні». URL: https://foodtravel.com.ua/
22. Спілка сільського зеленого туризму України. URL: https://www.greentour.com.ua/history
23. Українська асоціація медичного туризму. URL: https://uamt.com.ua/UA/
24. Львівська асоціація розвитку туризму. URL: http://lart.lviv.ua/
25. Туристична асоціація Івано-Франківщини. URL: https://taif.org.ua/
26. Громадська організація «Туристична асоціація Тернопілля». URL: https://www.facebook.com/tatterno/
27. Недержавна туристична організація у Великій Британії (ABTA – The Travel Association). URL: https://www.abta.com/
28. Американське товариство туристичних агентств (American Society of Travel Agents, ASTA). URL: https://www.asta.org/
29. Німецька асоціація туризму (DTV-Deutsche Tourismusverband). URL: https://www.deutschertourismusverband.de/
30. Японська асоціація туристичних агентств (JTA). URL: https://www.mlit.go.jp/kankocho/en/about/index.html
31. Асоціація турецьких туристичних агентств «TÜRSAB». URL: https://www.tursab.org.tr/